

**TÜRKİYE'NİN ÜRETİM VE DIŞ TİCARET YAPISINDA
DÖNÜŞÜM SEMİNERİ
TCMB-TÜSİAD-EAF
28 Şubat 2008**

**H. Cahit Özcet
Genel Müdür
TCMB Araştırma ve Para Politikası Genel Müdürlüğü**

Sayın Konuklar, Değerli Basın Mensupları,

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası olarak özel sektörümüzün önde gelen temsilcilerinden TÜSİAD'la ortaklaşa yürüttüğümüz “Küresel Ekonomiye Entegrasyon Sürecinde Büyüme” başlıklı araştırma dizisinin ilk sunuşu için bir araya gelmekten mutluluk duyduğumuzu belirtmek isterim.

Uyguladığımız para politikası çerçevesinde, ekonominin bütün kesimleriyle iletişim kurmanın, ortak projeler yoluyla farklı uzmanlık deneyimlerini paylaşarak bilgi üretmenin ve sinerji yaratmanın, uyguladığımız politikaların başarısı açısından önemli olduğunu düşünüyorum. Bu işbirliği bir yandan bilgi paylaşımını artırmayı, diğer yandan ekonomik yapıyı sağlıklı olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Geçmişte bu çerçevede gerçekleştirilen araştırma projeleri doğru yolda olduğumuzu göstermektedir. Kamu ve özel sektör, akademi, iş ve işveren temsilcileri ile bağımsız kurum ve kuruluşlar arasındaki işbirliği; ileriye yönelik politika üretme, kurumsal kapasiteyi geliştirme, ekonomide etkinliği artırma ve söz konusu araştırma dizisinin ana teması olan “sürdürülebilir büyüme” çerçevesinde ele alınması gereken bir faaliyeti ifade etmektedir.

Değerli Konuklar,

Ülke olarak küresel düzeyde bir oyuncu olabilmek ve vatandaşlarımızın refahını adil bir şekilde artırabilmek, yüksek ve sürdürülebilir bir büyüme sürecini gerektirmektedir. Sürdürülebilir büyüme kavramı, en dar tanımıyla, makroekonomik istikrar içerisinde, ekonomik kaynakların etkin kullanımı sonucunda sağlanan ve potansiyel büyümeye yakınsayan uzun dönemli bir büyümeyi ifade etmektedir. Türkiye, 1970'li yılların ortalarından başlamak üzere 2001 yılında yaşanan krize kadarki dönemde yüksek ve sürdürülebilir bir büyümeden yoksun kalmıştır. Ancak, 2001 yılında yaşanan kriz Türkiye için bir dönüm noktası olmuştur. Yaşanan kriz, öğretici etkisini, kapsamlı bir reform programının hayata geçirilmesiyle ve politik istikrarın sağlanmasıyla göstermiştir. Krizden sonra ekonominin birçok alanında önceki dönemlerde yapılamayan reformlar gerçekleştirilmiş ve bunların uygulamasında da önemli mesafeler kaydedilmiştir. 2001 yılında Merkez Bankası'nın operasyonel olarak bağımsız bir yapıya kavuşması sonrasında enflasyon hızlı bir şekilde düşmüştür.

Fiyat istikrarı, ekonominin sahip olduğu kaynakların dağılımlında etkinliğin sağlanması, dolayısıyla sürdürülebilir bir büyüme düzeyinin yakalanması açısından gereklidir. Ayrıca, fiyat istikrarına yönelik olarak uygulanan para politikası, ekonomide oluşan iş çevrimlerinin ekonomik aktivitede büyük dalgalanmalara yol açmayacak şekilde yürütülmesi sonucunda potansiyel büyümeye yakınsayan sürdürülebilir bir büyüme ortamının oluşmasına katkı sağlamaktadır. Fiyat istikrarının sağlandığı ülkelerde enflasyondaki ve ekonomik büyümedeki oynaklık önemli ölçüde azalmakta, ve bu nedenle, sürdürülebilir büyümeye zemin hazırlanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nda belirtildiği üzere, Bankamız fiyat istikrarı ile çelişmemek kaydıyla uygulanan büyüme ve istihdam politikalarını da destekler mahiyette bir davranış sergilemektedir. Ancak, sürdürülebilir yüksek büyüme oranlarının devam ettirilmesinde para ve maliye politikası alanlarında elde edilen başarıların tek başına yeterli olmayabileceği vurgulanmalıdır. Başka bir ifadeyle, fiyat istikrarı sürdürülebilir bir büyüme için gerekli bir koşul olmakla birlikte, yeterli bir koşul değildir. Türkiye'nin; kayıt dışılık, istihdam, verimlilik, işgücüne katılım, teknolojik gelişim, rekabet gücü, yönetim, tarımsal dönüşüm gibi alanlarda ilerlemeye ihtiyacı bulunmaktadır. Bu alanlarda sağlanacak iyileşmeler bir yandan sürdürülebilir büyümenin devamına katkıda bulunacak, diğer yandan makroekonomik politikaların başarısını artıracaktır.

“Küresel Ekonomiye Entegrasyon Sürecinde Büyüme Dizisi” kapsamında 6 çalışma tasarlanmıştır. Bu çalışmaların ilki Sayın Zafer Yükseler ve Sayın Ercan Türkan tarafından hazırlanan ve birazdan sunulacak olan **“Türkiye'nin Üretim ve Dışticaret Yapısında Dönüşüm: Küresel Makroekonomik Yönelimler ve Yansımalar”** başlığını taşımaktadır.

Diğer çalışmalar,

1. Türkiye'de Hanehalkı: İşgücü, Gelir, Harcama ve Yoksulluk Açısından İnceleme,
2. Türkiye Ekonomisinde Büyümenin Kaynakları ve Potansiyel Büyüme Oranı,
3. Küresel Ekonomik Gelişmeler Bağlamında Türkiye'de ve Dünyada İhracatın İthalata Bağımlılığı,

4. Küresel Sermayenin Geleceği ve Yurtiçi Harcama Dinamikleri Işığında Türkiye Ekonomisinde Mali Sistemin İstikrarı, ve
5. Türkiye'nin Üretim ve Dış Ticaretinde Yapısal Değişim: Mikroekonomik Nedenleri, Yansımaları ve Muhtemel Gelişmeler

başlıklarını taşımaktadır. İlgili çalışmalar tamamlandıkça bir takvim çerçevesinde kamoyu ile paylaşılacaktır.

Sayın Konuklar, Değerli Basın Mensupları,

Birazdan sonuçları sunulacak olan çalışma iki önemli gelişmeye dikkat çekmektedir. Bunlardan biri, Türkiye'de üretim içinde ithal girdi payının artması, bir diğeri de "Asyalaşma" olarak adlandırılan, başta Çin olmak üzere Asya ülkelerinin ithalatımızdaki ağırlığının artmasıdır. Konuşmamın bu aşamasında konuyla ilgili görüşlerimi sizinle kısaca paylaşmak isterim:

Son yıllarda Türkiye'de tekstil ve giyim gibi geleneksel ihracatçı sektörlerin toplam ihracat içindeki payı düşerken, ithal girdi payı görece olarak yüksek olan otomotiv, makine-teçhizat, elektronik, beyaz eşya gibi sektörlerin toplam ihracat içindeki payları artış göstermiştir. Bu durum, toplam imalat sanayi üretiminin ithalat girdi payının arttığını gösteren en yalın gözlemlerden biridir. Dünya genelinde ticaret hacmindeki hızlı artışın en belirgin nedeni, üretim süreçlerinde yatay entegrasyonun küresel bir nitelik kazanmasıdır. Başka bir ifadeyle, ülkeler tüketim veya yatırım mallarının üretim süreçlerinde farklı girdilerin üretiminde uzmanlaşmakta ve bu süreçler sonunda nihai mal elde edilmektedir. Küresel düzeydeki bu gelişme, birçok gelişmekte olan ülkede ithal girdi bağımlılığını ve endüstri içi ticaret hacmini artırmaktadır. Kurumumuzda yapılan bir çalışmada, Türkiye'de üretim içindeki ithal girdi payındaki artışın birçok Doğu Avrupa ülkesindeki artıştan daha yavaş olduğu sonucuna varılmıştır.

Diğer taraftan, son yıllarda başta Çin ve Hindistan olmak üzere Asya ülkelerinin dünya ihracatı içindeki paylarında hızlı artışlar gözlenmiştir. Söz konusu ülkelerdeki düşük reel ücretler ve yerli paraların düşük değerli tutulması ülkelerin rekabet güçlerini olumlu yönde etkileyen başlıca faktörlerdir. Ancak son dönemlerde Çin ekonomisinde gözlenen üretici fiyatlarındaki artış ve yerli paradaki değerlenme

eğilimi, önümüzdeki dönemde Çin'in Türkiye gibi ülkeler üzerinde yarattığı rekabet baskını azaltması beklenebilir.

Özetle, küresel düzeydeki üretim süreçlerindeki değişim ve özellikle ucuz işgücü kaynaklı rekabet baskısı ülkemizi de etkilemektedir. Bu gelişmelerden ülkemizin kazançlı çıkması büyük oranda beşeri sermayenin geliştirilmesi ve toplam faktör verimliliğinin artırılması için gerekli mikro politikaların etkin olarak hayata geçirilmesiyle mümkün olacaktır.

Huzurlarınızda bu çalışmada ve tamamlanacak olan diğer çalışmalarda emeği geçen uzman ve kurum temsilcilerine teşekkürlerimi belirtmek istiyorum.